РОДОПА!

Скиталец, в недрата на твойто величие, син на твойта утроба, аз се връщам в пазвата на твойта красота, да вдишам упойката на великото и вечното, родени от твоя сън на вековете.

Сякаш бдиш в шеметен захлас, снишена в бурята на твоя живот, дишаща тежко!

И гледаш пространната ширина на Егея, тихите води, на които загръщат скалистите острови, откъснати сякаш от твойта снага, проточена красиво чак до венчания в снеговете Пирин! Надничат островръхи чуки, като челата на палави деца, по твойта снага, майко Родопа, плахо оглеждаш света и тъмните пазви на девствени гори. Смутената душа на човека, който слуша несмълкаемия шепот на борови листи от твойте гори, става пленник на славата ти, красотата и живота, пленник, който те обича и мечтае.

И шепнеш легендата на миналото, страстна като палещо слънце на зноен юг, пленително сладка като очите на горските дриади*, родени от твоя лес, легенда кървава, жестока, като нещастието на паднали богове!

Припада полска вечер, безоблачна и тиха, луната откройва призрачни сенки, паднали от венчани чела и девствени гори, над които спят стадата на малки овчари. Буйните води на Харпезус** шумят в полите ти, а ти, майко, бдиш в своя път... Минало, но оставило следи за тези, които ще пребъдат.

Сред спящи долини и гори, окъпани в блясъка на луната, възземат се от гробищата на вековете сенките на онези, които са били твое величие, а ти свидетел ням и утроба велика, нашепваш техния живот...

И аз виждам...

Призракът на полубога Орфей, в песен на звучна лира догонва любимата Евридика, а зверовете почиват в мир до босите му и окървавени крака.

Сянката на дивна хубавица, родена сред пясъците на знойна пустиня и царица на твойто племе сатри, носено от роби в златотканa носилка към светилището на Дионисий, владетел и Бог по върховете на Енихан...

---

* Дриада (гр. dryàs, àdos от drys "дъб"). Мит. горска нимфа, самодива (бел. на ред.)

** Харпезус е старото име на река Арда. (бел. на авт.)

И следват я сенките на буйни македонски синове, водени от своя цар, родени в полите на гигантски венец от Пелистер, Бабуна и Шар, воини и победители в крайродни земи и Азия чак, дошли да се поклонят в храма на Дионисий.

Виждам бляскавия щит на Сеити първи, приемника на Ситалк, одриски цар, побеждавайки твоите племена, как догонва в любовен пламък царицата Сефина до едничкото твое водно око и спира на неговия бряг от страх пред вика на удавената царица...

... Спуща се завеса на забвението за цели векове... Мълчание и тъмнина е в тебе, майко!

***

Но изведнъж възземат се рой сенки и тяхната глъч не е на твои синове! На техни шлем блести в бяло образът на кръст и води ги той на кръст към гроба на Христа, без мисъл за връщане в родна стряха, сгушена зад Алпите и по бреговете на Сена!... Стоят те - скрити за почивка, след морен път, а ехото на твоите скали повтаря стъпките и огненото слово на апостола Павла, идвал в теб преди векове...

И отминават кръстоносците по своя път, оставяйки на вечен покой рицаря Рене де Трир, защитник и борец по твоите върхове... За да мине след няколко време прекрасната Мария над неговия гроб в сватбено було с великия твой Деспот Слав... Напуснала тихите води на Златний рог, като залог и вяра в бойния съюз между твоя син, майко Родопа, и брат ù Хенрих!

Знам, ти и друг път си ми нашепвала тайната болка на прекрасната Мария по брат и майка, но било е нужда изкупителна жертва за създаващото се историческо време...

И в твоите пазви почива нейният гроб, гроб на героиня, а до него е гроба на Иванку, умрял в неволя и мъка по своя народ, след като бе забил кървав нож в сърцето на Асеня.

Редят се сенки безброй от славно минало във войни и победи над Кантакузинови орди...

О, славно минало на кръв и победи, минало, родило Момчил и Момчилица; млади умряха те, като воини смели, с вяра и усмивка на уста във венчилото на техните правнуци!...

Но аз виждам, о ужас, окървавената глава на последния Смоленски владика Висарион, посечена от победителя Мохамед. Смирените очи са полуотворени, по устните има усмивка на праведника, който умира, за да спаси Христа!...

Спусни завесата на забвението о, майко, за няколко века!

Не искам да тръпна в ужаса на мойте братя, живели в робството на Мохамед и неговите издигнати кули от черепи и кости. Тъмно

и грозно е времето на миналото робство, погледът се дави в кръв и молитва, ярост и надежда, между онези, които са били господари и онези, които са били роби...

И днес, аз сещам по снагата ти тръпки и болки от стъпките на друга върволица живи, които кръстосват твойта снага, напуснали родни огнища! Изгнаници клети бягат от стрехата на деди, умрели в твоите поли на юг, а на твойто чело е забит синия пряпорец на чуждо племе за гавра с най-съкровеното човешко у човека в XX век! И ще тръпнеш в ужас, майко Родопа, защото раната е жива и капе от нея кръв огнена, кръв на лобна Голгота!

И виждам в зората на настъпващия ден върволицата живи изгнаници полуголи и гладни, как вземат път към върховете на твоите чуки и пълни в скръб очи, да плачат и проклинат правдата световна, която превърна родните села в пепелища...

А сините води на далечното море, примамват в болка техните души!

Сещам безкрайната скръб на твоя образ, майко Родопа, родена в скръбта на твоите поселища от сетно време! Не екват поля в песен на доволство и любов, кавал не заглушава стройни ритми на безгрижни хороводци и пусти са друмищата на весели сватбари, може би за дълго!

Ще окача звучна лира на крайречните върби, а моите очи нека изкапят в болките и скръбта на твойто страдащо племе! Само ти ги разбираш, само ти ни крепиш в сила, майко Родопа!...

* * *

Шумят водите на Харпезус, а сведените клони на борови гори мълвят тайната на идващото време... в светлина.

Родопа тежко диша и в своя сън на вековете унесено шепне...

... Има правда... Идва ден!...

Юлий 1925 год.